

Uusi pelastusylijohtaja riisuisi AVI:sta pelastus- ja varautumistoiminnot

Voimavarat tutkimus- ja kehittämistoimintaan

Teksti ja kuvat: Esa Aalto

Uusi pelastusylijohtaja Esko Koskinen mietti uusiksi aluehallinnossa olevat pelastustoimen ja varautumisen resurssit ja siirtäisi ne tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Pelastusylijohtaja Esko Koskinen agendalla kärkipäässä on pelastustoimen kehittämisen resursointi. Kunnallisessa toiminnassa se on jäänyt jälkijunaan tai sitä tekee kukin laitos omalla tavallaan.

– Keskitetyn osaamis- ja kehittämisskeleksen synnyttäminen olisi tärkeää. Silloin voitaisiin tuottaa tietoa yhdenmukaisemman toiminnan aikaansaamiseksi. Valtion tuottavuusohjelmassa on todettu aluehallintovirastojen toiminnan uudelleen arviointi ja siirtyminen kaksiportaiseen hallintomalliin poliisien tapaan. Kun pelastustoimen ja varautumisen muutoinkin vähenevät resurssit voitai-

siin aluehallintovirastosta siirtää tutkimus- ja kehittämistoimintaan, esimerkiksi Pelastusopiston yhteyteen, saataisiin paitsi pelastettua nämä resurssit hyödylliseen toimintaan ja palvelemaan myös sitä, mistä alalla on jo pitkään ollut tarvetta.

– Aluehallintoviraston tekemä palvelujen arviointi voisi tulla ministeriön tehtäväksi ja näkisin, että pelastuslaitosten varautumiseen liittyviä tehtäviä voitaisiin entisestään vahvistaa. Näin niistä tulisi myös sellainen keskeinen turvallisuusviranomainen, mikä on ollut jo pidempään kehityssuunta ja mitä on jo monissa laitoksissa, kuten Etelä-Savossa, ansiokkaasti tehty.

– Jo Pekka Myllyniemi alueselvityksessään totesi tarpeen osaamiskeskukseksi, mutta toistaiseksi sellainen on jäänyt toteuttamatta, Esko Koskinen sanoo.

– Alamme nyt valmistella tätä asiaa. Jos asiat etenevät suotuisasti, tällaiset rakenteelliset uudistukset voisivat toteutua vielä täl-

lä hallituskaudella tai sitten ne voisivat tulla seuraavan hallituksen ohjelmaan.

Tuntuma kenttään

Pelastusylijohtajana lokakuun alussa aloittanut Esko Koskinen sanoo, että sisäministeriössä on käynnissä suuri muutosprosessi, jossa kaikkien osastojen toimintaa tarkastellaan uudelleen.

– Uuden linjauksen mukaan apulaisosastopäälliköistä luovutaan, mutta epäselvää on vielä se, tuleeko tämä resurssi muuhun käyttöön.

Koskinen sanoo, että hänen työskentelytapansa apulaisosastopäällikkö ei olisi välttämättä sopinutkaan. Hänellä ja Pentti Partasella oli vuosikymmenten mukanaan tuoma hyvä yhteistyösuhde.

– Haluan jakaa tehtäviä useammalle henkilölle ja olla itse enemmän arjessa mukana. Esimerkiksi kansainvälisissä tehtävissä kansainvälisen yksikön päällikön vastuuta lisä-

tään ja haluan omassa työssäni panna painoa enemmän kotimaahan.

Esko Koskinen haluaa pitää tuntuman eritoten kentän ihmisten elämään.

– Kun pääsee keskusteluihin mahdollisimman monen ihmisen kanssa, pysyy paremmin jyvällä siitä, mitä kentällä tapahtuu.

Hän ei osaa sanoa, onko ministeriö jäänyt liian etäiseksi, mutta myöntää, että kontaktipinta on ollut liian ohut.

– Aikaisemmin, peruskunnallisena aikana, tapahtumia ja tilaisuuksia oli runsaammin ja silloin oli mahdollisuus tavata useampia. Alueellisessa toiminnassa tapaamiset ovat rajoittuneet laitosten johtoon. Nyt pitää miettiä luontevat tavat saada kontaktia muihinkin. Miehistömessesseissäkin vierailut voivat olla hyvä vaihtoehto, kunhan sen luontevasti voi toteuttaa.

Työhyvinvointi jäänyt huomiotta

Esko Koskinen mielestä yksi tärkeä esille nostettava teema on työhyvinvointi.

– Se on ollut liian vähän esillä. Se on toki ensisijassa kuntatyönantajan vastuulle kuuluva, mutta haluan omalta osaltani pitää asiasta esillä.

– Mietimme liian paljon asioita tehtävien kautta emmekä pysähdy miettimään, miten palomiehet ja sopimuspalokuntaiset voivat ja jaksavat tehdä tärkeää työtään. Miehistön kautta asioiden näkeminen on ehdottomasti paikallaan.

Hän sanoo, että laitoksissa tehtävä yhteinen työilmapiiritys on hyvä lähtökohda, mutta sen tuloksia pitää tarkastella huolellisesti.

– Modernit henkilöstöhallinnon keinot, kuten urasuunnittelu ja kehityskeskustelut pitäisi saada käytäntöön jokaisessa laitoksessa. Vielä ne ovat laitoksissa jääneet enemmänkin puheiksi. Olen huomannut, että ministeriössä käyttöön otettuina niillä on ollut myönteinen vaikutus henkilöstön motivaatioon.

Kuntauudistus ja siihen liittyvät säästötoimet ovat hänen mukaansa läsnä myös pelastustoimen tulevaisuudessa.

– Vielä on epäselvää, millaiseksi kuntauudistus muodostuu. Uudet hallintorakenteet tulevat väistämättä vaikuttamaan myös pelastuslaitoksiin. Pelastusosastolla pitää uudistusta seurata tarkasta ja nopeasti reagoida, jos säästöt vaikuttavat kielteisesti laitoksiin.

– Siitä voi seurata, että pelastuslaitokset eriarvoistuvat. Taloudellisesti vahvassa asemassa olevat laitokset vahvistuvat, ja säästöt

Stadin kundi sijaisti ylijohtajaa 1980-luvulla

Pelastusylijohtaja Esko Koskinen, 61, tuli vuonna 1974 nuorena juristina esittelijäksi sisäministeriön poliisi-osastolla. Kun avautui mahdollisuus edetä virkauralla, hän pääsi hallitussihteeriksi pelastusosastolle vuonna 1977. Apulaisosastopäälliköksi hän nimitettiin vuonna 2002, mutta ylijohtajaa hän on sijaistanut vuodesta 1985 alkaen. Puolentoistavuoden ajan 1980-luvun lopulla hän toimi ylijohtajan sijaisena.

– Minulla ei ole palokuntataustaa, mutta olen viihtynyt hyvin alalla. Ihmi-

set ovat olleet mukavia ja ala on vienyt mennessään.

Esko Koskinen on Stadin kundi, syntyisin Vallilasta. Hän suunnittelee vierailuvansa kaikissa laitoksissa ja suunnitelmissa on aloittaa kierros syntymäkaupungista Helsingistä.

– Kallion asemalla kävin lapsuudessa isäni kanssa, kun hän tarkasti äänestysluetteloita, ja silloin mieleeni ovat jääneet palomiesten pussihousut ja armeijan saappaat, hän hymyilee.

Perheeseen kuuluu vaimon lisäksi kolme lasta sekä kolme lastenlasta. ■

kohdistuvat kielteisesti laitoksiin, joiden taloudellinen asema ei ole niin vahva.

– Pelastustoimessakin voidaan joutua miettimään rakenteellisia uudistuksia. Esimerkiksi alueiden yhdistämistä ja jotkut ovat pitäneet esillä myös valtio-omistajuutta.

– Valtiollistamista ei aktiivisesti suunnitella, mutta monissa kunnanjohtajien kannoissa se näyttää vilahdavan. Valtiollistaminenkaan ei olisi mikään nopea tempu eikä sillä tätä lamaa pelastettaisi. Itse asiassa valtiollistaminen sinänsä ei olisi mikään säästötoimi, mutta toki se antaisi keskitetyn johtonsa puolesta siihen mahdollisuudet, jos niin haluttaisiin.

Esko Koskinen mielestä alueiden yhteen liittäminen voisi olla viisasta.

– Siihen ei ole kiirettä. Harkinta voidaan tehdä, kun kuntakenttä on selkiytynyt. Jotkut alueet ovat liian pieniä, yksilöimättä nyt mitään. Voi toki kysyä, saataisiko poliisi-alueiden uudistus toimia mittarina? Toivon, että tästäkin asiasta keskusteltaisiin. Erilaisia vaihtoehtoja pitää miettiä, kun säästöistä puhutaan.

Koskinen on ollut sisäministeriön edustajana kuntatyöryhmässä, jossa pohditaan muun muassa kuntien lakisääteisten tehtävien määrän karsimista.

– Pelastustoimessa tällaisia velvoitteita on kuitenkin hyvin vähän. Jo olemassa olevien normien sisällä voidaan tehostaa toimintaa. Pikemminkin säästötarve syntyy, jos määrärahoja leikataan.

Jatko- ja täydennyskoulutus kaipaa yhdenmukaisuutta

Esko Koskinen haluaa myös, että vakinaisen ja vapaaehtoisen väen jatko- ja täydennys-

koulutukseen luodaan järjestelmällisyyttä. Tätä varten kilpailutetaan konsultti tekemään selvitys. Aikaisintaan ensi kesään mennessä työ saataisiin käyntiin.

– Samalla selvitetään hoitaako sopimuspalokuntaisten koulutuksen sama taho. Jos, niin se vaatii lisää resursseja. Ylipäätään jatko- ja täydennyskoulutus ei välttämättä edellyttäisi koulutettavan jatkuvaa oleskelua koulutuspaikassa, vaan merkittävä osa siitä voitaisiin hoitaa esimerkiksi verkko-opimisena.

Koskinen katsoo tarpeelliseksi tiivistää keskusteluyhteyttä erityisesti ympäristöministeriön kanssa, jossa on vallinnut erilainen näkemys rakenteellisen turvallisuuden kehittämisessä.

Yksi näkemyksen eroista on kohdistunut automaattisiin sammutuslaitteistoihin.

– Itselläni on niihin myönteinen kanta. Eivät esimerkiksi norjalaiset ole niin tyhmiä, että turhanpäiten ovat alkaneet normiohjuksella varustaa kohteita sprinklereillä.

– En tosin ymmärrä, miksi sprinklereistä on tullut elämää suurempi asia. Erilaiset tutkimukset vahvistavat käsitystä, että sprinklerit ovat tehokas alkusammutuskeino.

Viimeksi asia nousi esille myös opistossa tehtyjen opinnäytetöiden myötä.

– Niistä ei kannata huolestua liikaa. Ne ovat opinnäytteitä, eivätkä tieteellisiä tutkimuksia.

– Suurin virhe on ollut myös tuoda niitä näin voimakkaasti esille, esimerkiksi erilaisilla opintopäivillä. Opiston arvovallalla on annettu ehkä ymmärtää, että nämä tulokset kumoaisivat varsinaiset tieteelliset näytöt.

– Suurin syyppä tähän lieenee paloteatteri, joka ei ole tutkimuslaitos eikä laboratorio.

Esko Koskinen istuu nyt ylijohdajan huoneen nahkasohvalla ja toimii seuraavat viisi vuotta valtionhallinnossa pelastustoimen ylimpänä virkamiehenä.

Silti Esko Koskinen pitää aina tervetulleena, että asioista keskustellaan avoimesti. Argumentoidaan perustellusti eikä mollata toisia henkilöinä.

– Kun hallituksen keskeisessä asiakirjassa, sisäisen turvallisuuden ohjelmassa, todetaan sprinklauksen edistäminen, olisi suotavaa, että virkakunta menisi yhtä jalkaa tässä asiassa.

Rinta rottingille

Hän toivoo, että suomalainen pelastustoimi nähtäisiin yhtenäisenä toimijajoukkona, kuten on lainsäädännössäänkin todettu.

– Me tarvitsemme kaikenlaisia toimijoita, niin vakinaisia kuin vapaaehtoisia. On täysin väärää olettaa, että vakinaisten virkojen määrä tulisi oleellisesti kasvamaan. Silloin tarvi-

taan vapaaehtoisia. Mutta väkirikkailla riskialueilla tarvitaan päätoimista väkeä.

Hän ihmettelee alan väestä kumpuavaa ajatusta arvostuksen puutteesta.

– Ympäröivä yhteiskunta arvostaa niin, että ammatti ja sen mukana vapaaehtoiset keikkuvat kaikenlaisten listausten kärkipäässä. Rinta vain rottingille, Koskinen kannustaa.

Motivoitumisesta on puhuttu pelastusalallakin. Esko Koskisen mielestä hyvinvoiva työyhteisö on sellainen ja siitä on pidettävä huolta.

– Sopimusväen oikeanlaisella huomioimisella saadaan heidätkin tekemään, jopa enemmänkin, eikä tule turhautumisen ongelmaa.

– Toivon, että VPK:t avautuisivat enemmän lähiympäristöönsä ja houkuttelisivat siten uusia nuoria mukaan toimintaan. Näin tehdään monessa muussa harrastusmuodossa.

Esko Koskinen toimii valtionhallinnon ylimpänä pelastustoimen viranhaltijana vuonna 2015, jolloin tavoitteen mukaan Suomen pitäisi olla Euroopan turvallisimaa.

– Ei sitä kaikilla mittareilla mitattuna saavuteta, vaikka tavoite onkin realistinen. Sen eteen pitää tehdä vain enemmän töitä.

Vaikka palokuolemaluvuissa ollaan nyt menossa parempaan suuntaan, ei hän usko, että sekään mittari on vielä Euroopan kärkeä kahden vuoden kuluttua. ■